

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 50—
za en mesec . . . „ 4,50
za Nemčijo celoletno . . . „ 55—
za ostalo inozemstvo . . . „ 60—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej . . . K 48—
za en mesec . . . „ K 4—
V pravi prejemni mesečno . . . „ 3,50

Sobotna izdaja:

za celo leto K 10—
za Nemčijo celoletno . . . „ 12—
za ostalo inozemstvo . . . „ 15—

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopis se ne vrača; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 25.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Inserati:

Enostolpna petstvarica (60 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)

za enkrat po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvarica K 1—
izhaja vsak dan izvenredni se-
delje in pravnike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Poslanec Stanek o Slovencih.

Predsednik Češkega svaza, državni poslanec František Stanek, je sprejel pred odhodom našega urednika ter se izjavil o Slovencih in o Narodnem svetu sledeče:

Jaz in vsi moji češki in poljski tovariši smo nadvse navdušeni radi velikih in pomembnih dogodkov zadnjih treh dni. V petek popoldne je dospel naš vlak v Maribor. Še predno se je ustavil, smo opazili živahno gibanje na peronu. Takoj ko se je ustavil, je obkolilo slovensko ženstvo v narodnih nošah naš voz ter nas obsipalo s svežimi cveticami. Ta pozdrav je bil jako prirčen in ljubezniv. Spoznali smo, da smo na pristnih slovenskih tleh in da živi v teh krajih slovensko ljudstvo, ki je prežeto z globokim narodnim čuvstvom. Vemo, da je delalo nemško uradništvo in občinstvo narodnemu ženstvu velike težkoče, kljub temu pa je prišlo v tako velikem številu na kolodvor, da je dalo duška svoji globoki narodni duši. Sprejem je bil sijajen. Pod temi sijajnimi avspicijami se je pomikal vlak dalje proti jugu. Po celi poti so nas pozdravljali ženske in moški ter nas s staro slovansko gostoljubnostjo pogostili.

Proti večeru smo dospeli v Ljubljano. Tu je bil sprejem naravnost nepopisen. Velikanska množica pred kolodvorom je kazala, da je cela Ljubljana navdahnjena s slovenskim duhom ter vzoren red je pričal, da je ljudstvo disciplinirano. Pod neprestanimi »živio«- in »nazdar«-klici so se pomikali vozovi proti Unionu. Pogled z balkona hotela Union je bil veličasten. Tiščeglava množica je verno poslušala pozdrave čeških in poljskih poslancev ter z navdušenjem prepevala narodne pesmi. Ljudstvu, ki je bilo tukaj zbrano, sta sijali iz oči udanost in sveto prepričanje v veliko narodno stvar, obenem pa tudi trdna volja žrtvovati kri in imetje za domovino. Oni vzvišeni duh, ki navdaja vojskovodjo v sredi hrabrih čet, smo imeli mi na balkonu ob pogledu na to ljudstvo.

Drugega dne v soboto so bila posvečovanja, ki so trajala celi dan, lahko rečem, jako rodovitna. Jugoslovani, Poljaki in Čehi so v složnosti razmislili sedanji položaj ter delali programe za bodočnost. Razgovori so bili stvarni. Videlo se je, da so se gospodje udeležniki jako dobro in z vso resnostjo pripravljali za ta važna pogajanja. Vsak udeleženik si je natančno začrtal cilje, ki naj jih doseže jugoslovanska - poljska - češka trozveza in tudi glede sredstev so si bili na jasnem. Zdelo se mi je, da nismo prišli na pogovor, ampak na državna in diplomatska pogajanja. Vsako vprašanje, ki je prišlo na dnevni red, je bilo od referentov dobro premišljeno in s preciznostjo predavano. Obsežen material je bil pripravljen za konferenco. Le na ta način je bilo mogoče izčrpati ogromni dnevni red tekom enega dneva. Povdarjati moram, da smo prinesli zastopniki vseh treh narodov, Jugoslovancev, Poljakov in Čehov enake ideje s seboj, da je vladala v ciljih, kakor tudi o sredstvih povsem enakodušnost, kar mi je garancija, da se bodo naše velike narodne ideje čim prej vresničile.

Naši politiki se niso bavili samo z vprašanji, ki bodo aktualna šele v bodočnosti, ampak tudi s stvarmi, ki jih bode treba danes ali jutri izvesti. Bliža se parlamentarno zasedanje in avstrijska vlada obeta, da bode zahtevala nove davke. Zastopniki vseh treh narodov so se zedinili glede taktike, ki jo bodo zavzeli napram vladnim predlogom. Tudi v tej točki je vladala enodušnost. Prepričanje, da morajo nastopiti poslanci vseh treh narodov skupno proti vladi, je prišlo vedno bolj do veljave.

Tudi na druga praktična, ljudstvu koristna vprašanja nismo pozabili. Zastopniki jugoslovanskega, poljskega in češkega naroda so se bavili posebno z aprovi-začnim in obnovnim vprašanjem. Sklenili so, da bodo enotno nastopili proti vladi, vrhutega pa se je ugotovilo, da radikalne pomoči ni pričakovati od avstrijske vlade, ampak da si bodo morali slovanski narodi sami pomagati. Vsi trije slovanski narodi so si obljubili medsebojno pomoč.

Nele med vojsko, ampak tudi po vojski si želimo gospodarske vzajemnosti. Izvolili se bodo odbori, ki bodo sestavili načrt glede vseh gospodarskih vprašanj med temi tremi slovanskimi državami. O podrobnosti tega načrta se nočem že sedaj izjaviti, da ne bi na kakšen način prejudiciral delovanju tozadevnih odborov.

Konečno se je na tem sestanku razmotrivala kulturna vzajemnost. Vodilna in temeljna misel našega kulturnega programa mora obstati v tem, da se emancipiramo tujega kulturnega upliva, ki je nasproten našim slovanskim navadam. Tudi v svetovnih razmislih se moramo opredeliti enostranskega tujega upliva, ter ne smemo črpati znanosti in vede samo iz nemške literature. Lažjiznanost, ki se je do gotove meje gojila v naših šolah, mora izginiti. Način mišljenja je bil do sedaj deloma prisiljen, protinaraven, ker se nismo ozirali na mentaliteto slovanske duše. Duševne zmožnosti naših otrok moramo razvijati na oni podlagi, ki jo je narava ustvarila, in več miselcev, več učenjakov bomo imeli. Do sedaj ni mogla priti naravna nadarjenost našega ljudstva v šolah do veljave, ker se je z vso silo delalo na to, da se vcepi našemu ljudstvu tuja narava. Nadarjena slovanska duša se ni mogla razvijati.

V veliko čast si štejemo, da smo spoznali ob tej priliki Vašega vladika, knezoškofa dr. Antona Jegliča. Videli smo v njem moža, ki ima samo eno misel, kako bi svojemu narodu pomagal in ki je pripravljen žrtvovati se zanj. Da Vam ga Bog ohrani pri zdravju!

Nato sva govorila s poslancem Stanekom o aprovičnih razmerah. Tožil sem, da je Ljubljana od vlade jako zanemarjena in da še vedno ne dobiva polne množine moke, kakor ji gre po postavi, akoravno se razdeljuje na Dunaju že več kakor en teden cela racija kruha. Nato pa je odvrnil poslanec Stanek: »Res, da vas vlada zanemarija, za to pa imate toliko bolj skrbno ženstvo, ki Vam na nerazumljiv način skrbi za udobnost. Čudili smo se, kako je moglo ljubljansko ženstvo napraviti v teh težkih časih toliko dobrih jedi, ki smo jih imeli pri skupnih obedih in večerjah. Naše praško ženstvo ni nudilo kaj takega jugoslovanskim gostom, ki so bili pred kratkim na posetu v Pragi. Izražam tem potom še enkrat ljubljanskemu ženstvu svojo najpristranejšo zahvalo!«

Prišel je pogovor na težavne razmere na železnicah. Spomnili smo se včerajšnje

vožnje v Št. Janž, ki je bila združena z velikimi tehničnimi ovirami. A poslanec Stanek je menil: »Res, da je trajala vožnja v Št. Janž dve uri več kakor po voznem redu, zato pa je bila tem interesantnejša. Imeli smo priliko opazovati Vašo lepo deželo ter občudovati Vaš zdrav in čil narod. Nepopisno nam je imponiral temperamenten nastop Vašega preprostega ljudstva. Videli smo, da je ljudstvo polno življenja, polno duše in srca. To je narod, ki ima nepopisno energijo in jekleno voljo.

Vsi ti problemi so bistremu duhu Vašega naroda popolnoma jasni in ker je poln življenjskih sil, se hoče otresti tujega jarma ter koprni po svobodi, ki mu jo obeta Jugoslavija. Iz tega izvira ono veliko navdušenje, s katerim se je nas pozdravljalo po celi poti od Ljubljane do Št. Janža nazaj v Ljubljano. Ta triumfalna vožnja mi ostane nepozabna v moji duši. Še bolj silovito je delovala na našo dušo ogromna množica, ki se je zbrala v Št. Janžu, da proslavi spomin na nepozabnega dr. Jan. Evangelista Kreka, ki je prvi propovednik velike Jugoslavije. Nepozabno nam bo gostoljubje častitega gospoda Bajca, tipičnega jugoslovanskega duhovnika. V njegovem milem licu sem videl pravi izraz jugoslovanske gostoljubne duše. Naj se mu tem potom še enkrat prav toplo zahvalim za njegovo gostoljubnost!

Na te jugoslovanske dneve, na vožnjo po Štajerskem, Kranjskem, na veličasten sprejem v Ljubljani in Št. Janžu ne bodem nikdar pozabil. Hvala lepa Vam, ki ste nas tako iskreno in častno sprejeli! Pozdravljam Vas pri svojem odhodu in želim, da bi se prihodnjič vozil po Jugoslaviji!

Nato je pristopil kranjski deželni predsednik grof Attems ter sporočil poslancu Staneku, da je dobil z Dunaja obvestilo, s katerim naproša ministrski predsednik Hussarek Staneka, naj se med potoma v Prago ustavi na Dunaju ter zglaš čim prej v ministrskem predsedstvu, ker se mora z njim o nujnih stvareh pogovarjati.

Stanek pri Hussareku

Jesensko zasedanje državnega zbora.

Dunaj, 20. avgusta. Predsednik Češkega svaza, poslanec Stanek je dospel sinoči iz Ljubljane na Dunaj. Na vabilo, ki ga je prejel že včeraj v Ljubljani po deželnem predsedniku grofu Attems, se je podal posl. Stanek danes dopoldne ob 11. uri na razgovor k ministrskemu predsedniku baronu Hussareku. Kakor znano, je zahteval posl. Stanek v imenu Češkega svaza pretekli teden v posebnem pismu na ministrskega predsednika, naj se nemudoma skliče parlament. Baron Hussarek je odgovarjal v današnjem razgovoru na to pismo in razvil sledeči načrt za jesensko parlamentarno sežijo: V začetku septembra se sestane konferenca klubovih načelnikov, ki bo odločila, kdaj naj se sestane državni zbor in kakšen naj bo dnevni red zasedanja. V prvi polovici septembra naj začne delo finančni odsek, da sestavi poročilo o vladnih davčnih predlogih. Zbornica naj

potem reši predvsem nove davčne zakone, vlada pa ne bo ugovarjala, ako bo razpravljala nato tudi o prehranjevalnih in narodnih vprašanjih. Posl. Stanek je vzel odgovor ministrskega predsednika na znanje in poročal o njem posameznim strankam Češkega svaza.

Spremembe v kabinetu.

Dunaj, 20. avgusta. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da je pričakovati še pred sestankom državnega zbora delne rekonstrukcije Hussarekovega kabineta. Najprej bo odstopil finančni minister baron Wimmer, ki ima že določenega naslednika v osebi sekcijskega šefa pl. Grimma. Do nadaljnjih osebnih sprememb v kabinetu bo prišlo, ko bo zasedeno izpraznjeno mesto guvernerja avstro-ogrske banke in ko bo imenovan definitivni skupni finančni minister, katerega posle vodi sedaj še vedno grof Burian.

Vojaške odredbe na Češkem.

Praga, 20. avgusta. Na vseh progah državnih železnic praškega in plzenškega ravnateljstva se vpeljejo vojaške stražne patrulje z dalekosežnimi pravicami. Patrulje bodo nadzirale ves promet, osebni in tovorni, nadzirale uradnike in uslužbence, ki se imajo na zahtevo vselej legitimirati in se smejo voziti z vsemi vlaki in tudi z lokomotivami. Vzrok in namen teh obsežnih varnostnih odredb nista znana.

Francoski zrakoplov na Češkem.

Praga, 20. avgusta. V nedeljo so našli v nekem gozdu Češke šumave velik francoski zrakoplov brez čolna. Zrakoplov je spadal, kakor je razvidno iz napisa, k zračni postaji v Parizu. Ima obliko cigare, pa je sedaj ves raztrgan. Kje je ostal čoln in kakšna usoda je doletela posadko, se do sedaj še ni dognalo.

Deželna ustava, deželno gospodarstvo in dr. Šusteršič.

Fran pl. Šuklje.

III.

Uradniška disciplina in dr. Šusteršič.

Da je disciplina med uradniškimi osebjem neobhoden predpogoj dobre uprave, vobče priznано je načelo, kojega ni treba obširneje razkladati. In v tem prevažnem oziru imel je sedanji deželni glavar prav posebno srečo. Prednik njegov izročil mu je ugledno uradniško osebje, darovito in pošteno, vajeno na strogi red ter z veseljem spolnjujoče stanovske dolžnosti. Dr. Šusteršič prevzel je mehanizem, kateri je funkcioniral takorekoč sam od sebe.

Disciplino ustvariti, oz. vzdrževati v uradniškem trupu ni naposled nobena pretežavna stvar. Pač se moti vsakdo, kateri si domišlja, da jo more vcepiti svojim podrejenim uradnikom z močnim nastopom, z grožnjami in trdimi besedami, z olimpičnimi kretnjami. Zlasti dandanes, ko nam demokracija uže tiči v žilah in kosteh, bore malo opravite s takimi sredstvi. Mor-da je — in to velja tembolj v današnji dobi — ljubezen še najsilnejši faktor v človeški družbi. Pridobiti si blagonaklonjenost, srce svojih podrejenih, je najboljšje sredstvo za vzdrževanje discipline. Uradniki in služabniki, pri državi istotako kakor pri deželi, morajo imeti zaupanje do svojega šefa, znati morajo, da njih poglavar ni zgolj njih strogi nadzornik, ki jih priganja k napetemu delu, ki ima oblast, grajati in kaznovati, temveč v njem morajo spoštovati moža, kateri v slučaju potrebe brani njihove koristi, dobrohotno posluša njih tožbe, pomaga po svojih močeh, kadarkoli jih nadloga tepe. Poleg tega mora biti šef pravičen, nepristranski ter mora z lastnim zgledom sam dokazati, da

